

In memoriam Lembit Allikmets

18.06.1936–04.11.2025

4. novembril lahkus 89aastaselt igavikuteele Tartu Ülikooli emeriitprofessor Lembit Allikmets.

Lembit Allikmets sündis 18. juunil 1936 Harjumaal. 1950. aastal lõpetas ta Ruila seitsmeklassilise kooli, 1954. aastal Vabariikliku Tallinna Meditsiinilise Keskkooli (*cum laude*) ja 1960. aastal TRÜ arstiteaduskonna (*cum laude*). Aastatel 1960–1963 oli Allikmets TRÜ sihtaspirant Leningradis NSVL Meditsiiniakadeemia eksperimentaalse meditsiini instituudi farmakoloogia osakonnas akadeemik S. Anitškovi juhendamisel. Meditsiini kandidaadi väitekirja kaitses ta 1963. aastal Leningradis.

Pärast aspirantuuri töötas Lembit Allikmets TRÜ meditsiini kesklaboratooriumi nooremteadurina, 1965. aastast vanemteadurina ning eksperimentaalse patoloogia ja farmakoloogia sektori juhatajana. 1970. aastal kaitses Lembit Allikmets Vilniuse Ülikoolis meditsiini doktori väitekirja ning 1971. aasta jaanuaris valiti ta TRÜ farmakoloogia kateedri professoriks. Aastatel 1971–2001 töötas Allikmets farmakoloogia kateedri (instituudi) professori ja juhatajana. Tema eesvedamisel hakati ehitama uut õppehoonet teaduskonna aluskateedritele ja 1999. aasta septembris alustati tööd juba uues majas – Biomeedikumis. 2001. aasta augustis sai Lembit Allikmetsast emeriitprofessor.

Professor Allikmetsal oli täita hulk administratiivkohustusi: 1974/75. õppeaastal oli ta arstiteaduskonna prodekaan; aastatel 1975–1984 ja 1989–1994 arstiteaduskonna dekaan; arstiteaduskonna kraadinõukogu esimees; Eesti Arstiteaduse Nõukogu liige; 1976–1984 ja 1989–1991 ENSV Tervishoiuministeeriumi kolleegiumi liige; 1975–1989 NSVL Tervishoiuministee-

riumi õppemetoodilise nõukogu ja rektorite nõukogu liige. Ta oli üks Tartu Ülikooli Kliinikumi asutajatest ja aastatel 1991–1993 selle esimene juhatuses esimees. Professor Allikmets on olnud Tartu Ülikooli Kliinikumi nõukogu liige; juhtinud Biomeedikumide ehitamist; olnud aastail 1989–2006 Tartu ja Göttingeni ülikooli koostöölepingu kuraator; olnud 1998–2007 TÜ inimuuringute eetika komitee esimees jpm.

Professor Allikmetsa ja tema õpilaste uurimistöö eesmärk on olnud mitmesuguste neurotroopsete ja psühhotroopsete ainete toime mehhanismide selgitamine. Lembit Allikmetsa teadustrükiste loendis on üle 400 töö, millest kaheksa on õpikud, käsiraamatud ja monograafiad. Ta juhendas 25 kandidaadi- ja doktoritööd ning kasvatas ülikoolile kümme professorit.

Farmakoloogiateadmisi on temalt saanud suur hulk arste ja proviisoreid. Professor Allikmets kuulus mitmesse teadusorganisatsiooni. Ta oli Eesti Farmakoloogia Seltsi asutaja ja esimees aastatel

1974–1993, Eesti Bioloogilise Psühhiaatria Seltsi asutaja ja esimees 1990–1994. Aastatel 1980–1988 oli professor Allikmets NSVL Meditsiiniakadeemia psühhofarmakoloogia probleemkomisjoni esimees. Ta oli ka Eesti ja Euroopa teadusprojektide eksperdirühmade liige ning kuulus mitme erialaajakirja toimetusse.

1975. aastal sai professor Allikmets Nõukogude Eesti teaduspreemia töö eest antidepressantide ja neuroleptikumide farmakoloogia ja kliinilise farmakoloogia alal. 1976. aastal anti talle ENSV teenelise teadlase nimetus. 1994. aastal valiti Lembit Allikmets Poola Lublini Meditsiiniakadeemia audoktoriks, 1997. aastal Läti Farmakoloogia Seltsi auliikmeks ning 2001. aastal Soome Farmakoloogia ja Toksikoloogia Seltsi auliikmeks. Ta oli ka Eesti Psühhiaatrite Assotsiatsiooni auliige. 2003. aastal autasustas Eesti president teda Punase Risti II klassi teenetemärgiga ja 2006. aastal andis Eesti valitsus professor Allikmetsale elutööpreemia. 2008. aastal nimetati ta Tartu linna aukodanikuks. 2009. aastal tunnustas Eesti Teaduste Akadeemia professor Allikmetsa Karl Schlossmanni medaliga.

Toimekas emeriitprofessor külastas veel mõni aeg tagasi Biomeedikumis arstiteaduskonna päevi. Ta tundis ikka huvi uusima teadussõna vastu, küsis endiste kolleegide käekäigu kohta ning andis mõne suunava õpetussõna.

Oleme kaotanud suurepärase õpetlase ja farmakoloogi, kelle tegevus jääb väärikalt Tartu Ülikooli ajalukku.

**Tartu Ülikool,
Tartu Ülikooli meditsiiniteaduste
valdkond, bio- ja siirdemeditsiini
instituut, farmakoloogia osakond**